

Čteme s rodiči

Květa Krüger

Oslovit rodiče jako cílovou skupinu, která nejnámenněji ovlivňuje budoucí čtenáře, byl nápad, který nás s Katkou Šafránkovou zaujal už před třemi lety. Od té doby jsme měly několik příležitostí uspořádat pro rodiče vzdělávací semináře zaměřené na rozvoj čtenářství.

Pokud se nějaký rodič na seminář o čtení vydá, můžeme si být téměř jistí, že jde o rodiče, který je sám buď zdatným čtenářem a chce, aby se i jeho potomek čtenářem stal, nebo o rodiče, který si význam četby pro další vzdělání uvědomuje. Rodiče se například chtějí dozvědět něco nového o tom, jak to zařídit, aby svému dítěti ukázali, že čtení je činnost, které je vhodné věnovat pozornost a čas, jaký užitek z toho plyne, jak si poradit se situacemi, které u čtení s dětmi zažívají...

Součástí našeho semináře bývají ukázky aktivit, které je možné s knihami podniknout ještě před tím, než se do samotného čtení ponoříme. Dále rodičům vždy ukazujeme knihy, které považujeme za kvalitní a hodné pozornosti, a seznamujeme s kritérii výběru při koupi knih. Dobrou zkušenost máme také s praktickou ukázkou. Společně s účastníky semináře nahlas přečteme příběh pomocí metody *řízeného čtení*.

Řízené čtení nám umožňuje odhalovat pomocí otázek čtenáři i nečtenáři myšlenky, které se v textu skrývají, a prohloubit tak zážitek z četby a porozumění přečtenému textu.

Tato metoda nám pomáhá vzbudit zájem o čtení a sdílet dojmy ze čtení. Metoda *řízeného čtení* rozvíjí komunikaci mezi čtenáři, ale i mezi nečtenáři a tím, kdo jim předčítá (maminkou, tatínkem nebo učitelkou).

Způsob vedení semináře by neměl na rodiče působit invazivně, spíše by mělo jít o zajímavou a atraktivní nabídku, kterou ale nemusejí využít. Rozhodně se nevyplácí je poučovat, mohli by pak odcházet s pocitem, že když budou „jen“ číst, je to málo nebo špatně.

Naším cílem je, aby sice odcházeli poučení, ale ve smyslu obeznámení se s hodnotou čtení, a aby byli především motivováni číst dětem tak, aby cíleně rozvíjeli jejich čtenářské dovednosti.

Práce s textem

Rodiče dostanou úvodní ilustraci k příběhu a jejich úkolem je si obrázek pozorně prohlédnout a promyslet si, o čem by příběh s takovou ilustrací mohl být.

Po uplynutí krátké doby účastníky vyzveme, aby své nápady s někým sdíleli a dozvěděli se, co předvídá o textu někdo jiný. Rodiče mohou své předpovědi sdílet s celou skupinou. Často se také

ptáme, jestli pro svou úvahu nacházejí v ilustraci nějaký důkaz.

A co je podstatné, oceňujeme odpovědi, naše tváře vysílají zájem a radost z toho, co jsme právě obě slyšely, a zvědavost, co se ještě dozvíme.

Pak rodičům řekneme, co bude následovat:

„Budeme číst příběh, který se k ilustraci váže. Při čtení udělám několik zastávek. Při každé takové příležitosti se vás na něco zeptám. Půjde o otázky, které mě u čtení napadají, a budu moc ráda, když se mnou budete sdílet odpovědi na ně.“

Než začneme číst, ujistíme se, jestli je jasné, co se bude v následujících minutách dít.

Někdy čteme text společně nahlas, jindy předčítá pouze jedna z nás. Necháme tak rodiče zažít pocit z pouhého naslouchání hlasité četbě.

Kde vzali indiáni oheň?

Před mnoha a mnoha zimami, když ještě indiáni neznali oheň, žil u Medvědí řeky mladý náčelnický synek. Protože měl od narození jednu nohu kratší a kulhal, říkali mu všichni Kulhavá Noha.

Všichni se mu smáli...

Otázky: *Kvůli čemu se mu mohli smát? Vzpomenete si na situaci, kdy se někdo někomu smál?*

...a pokřikovali na něj: „S takovouhle nohou se nikdy nemůžeš stát naším náčelníkem!“

A tak Kulhavá Noha utíkal do lesa, kde se učil docela sám všemu, co musí umět správný indián.

Tak se stal z Kulhavé Nohy bezchybný střelec, nejlepší lovec a nejjudatnější válečník.

Otázka: *Co asi umí bezchybný střelec, nejlepší lovec a nejjudatnější válečník?*

Jednoho dne k němu promluvil moudrý kalous ušatý:

„Chceš se stát náčelníkem? Pak jdi za Matkou Slunce, vezmi oheň a přines ho svému kmeni. Ale opatrně! Cesta je nebezpečná!“

Otázky: *Co myslíte, vydá se na cestu? Jaké překážky bude muset překonat?*

A tak se Kulhavá Noha vydal na cestu. Zanedlouho došel k hluboké propasti, která mu ale nenaháněla vůbec strach. Pokácel strom, směle po něm přešel a pokračoval dál ve své cestě.

Na prérii musel čelit tříhlavému chřestýši. Ale i tentokrát si věděl rady. Zkrotil hada holí a nacpal ho do pytle.

Otázka: *Proč nacpal chřestýše do pytle?*

Znenadání na něj zaútočil jednooký sokol. Ale Kulhavá Noha rychle popadl síť, hbitě ho spoutal a vzal s sebou.

Otázky: *Proč si bere s sebou dál i jednookého sokola? Tahat dvě zavazadla... co myslíte?*

Připomíná vám to nějaký jiný příběh, který znáte?

Nakonec Kulhavá Noha dorazil až k příbytku Matky Slunce.

„Velice ti děkuji, že jsi pochytal tyhle nestvůry, aby už žádná z nich nemohla páchat žádné zlo,“ řekla.

„Vezmi si jako odměnu za své služby sluneční paprsek a dones ho svému kmeni.“

Kulhavá Noha poděkoval Matce Slunce a pospíchal směrem ke své vesnici.

Otázka: *Co se asi stane ve vesnici?*

To bylo ale radosti, když Kulhavá Noha přinesl svému lidu oheň. Nyní už mohli indiáni své úlovky opékat a vařit. A když nastaly studené zimní noci, už nemuseli více mrznout.

Indiáni slavili svátek ohně a z Kulhavé Nohy udělali svého náčelníka: náčelníka Zlaté Slunce!

Otázka: *Co se doopravdy stalo?*

(Zdroj: Udo, Richard: *Indiánské příběhy*. Thovt, Praha 2008.)

Po dočtení příběhu se ptáme, zda se něčí předpověď naplnila, nebo v čem se jejich předpověď a příběh lišily. Někdy rodiče vyzveme k sdílení čtenářských dojmů – jak se jim příběh líbil, jestli je v něm něco zaujalo, jestli jim něco vrtá hlavou...

Potom věnujeme čas rozboru toho, čím jsme rodiče právě provedly.

Zajímáme se o jejich pocity z takového způsobu četby, ptáme se, jestli si umí představit, že takový způsob může děti zaujmout, a k čemu je dobrý.

Většinou slyšíme, že je časté přerušování rušilo a oni ztráceli linii příběhu. To je postřeh, který je

třeba ocenit. Odhalíme, že jsme jim chtěly představit různé typy otázek, které je možné dětem klást, a které se týkají různých čtenářských dovedností. S dětmi bychom četbu tak krátkého textu přerušily maximálně třikrát.

Vzhledem k tomu, že *Kritické listy* čtou čtenáři poučení a absolventi rozmanitých kurzů *RWCT*, dovolíme si vás na tomto místě vyzvat, abyste si pročetli otázky k textu a přemýšleli nad tím o tom, na kterou čtenářskou dovednost se otázka zaměřuje. Na straně XX si můžete své odhady ověřit.

Zaujmout a oslovit rodičovskou veřejnost snadné není. Vycházíme-li z výsledků výzkumů, víme, že právě rodina ovlivňuje vztah ke čtení dítěte nejvýrazněji. S tím je třeba počítat a snažit se z rodičů vytvářet spolupracovníky, nikoli protivníky, protože cíle máme stejné. Nebo ne?

Autorka je lektorka KM, pedagogická konzultantka projektu Pomáháme školám k úspěchu.